

Izabela Dobosz

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

O OCHRONIE PLURALIZMU W MEDIACH. RECENZJA KSIĄŻKI

Maciej Miżejewski, *Ochrona pluralizmu w polityce medialnej Włoch*, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków 2013, 204 strony, ISBN 978-83-7638-23-19.

W 2013 roku na rynku wydawniczym pojawiła się interesująca publikacja dra Macieja Miżejewskiego, adiunkta Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Zawiera ona opis rozwoju mediów we Włoszech na przestrzeni XX i XXI wieku w ujęciu politologicznym. Tym jednakże, co wyróżnia tę książkę od innych i sprawia, iż zasługuje ona na zrecenzowanie, jest odniesienie rozważań do kwestii pluralizmu i mechanizmów służących jego ochronie.

Potrzeba gwarancji zabezpieczających pluralizm medialny jest od lat wskazywana w dokumentach międzynarodowych i krajowym ustawodawstwie¹ oraz ściśle wiązana z wolnością wypowiedzi i wolnością mediów. Tym niemniej samo pojęcie pluralizmu jest rozmaicie rozumiane przez przedstawicieli doktryny, jak również decydentów politycznych². Dokonuje się np. różnicowania pluralizmu na tzw. pluralizm zewnętrzny (charakteryzujący się wielością mediów należących do różnych właścicieli) oraz wewnętrzny (charakteryzujący się różnorodnością treści i opinii zamieszczanych w programach tego samego nadawcy czy czasopismach tego samego wydawcy³).

Autor recenzowanej książki opiera się w definiowaniu tego pojęcia na dokumentach (rekomendacjach i rezolucjach) unijnych i nawiązując do ich treści, omawia w pierwszym rozdziale książki różne aspekty pluralizmu – prawny, polityczny, rynkowy. Moim zdaniem

¹ Por. art.2 polskiego prawa prasowego z 26.I.1984. Dz.U. nr 5 , poz.24 ze zm.

² W słynnym sporze między telewizją Trwam a Krajową Radą Radiofonii i Telewizji o miejsce na multiplexie przewodniczący tegoż organu był zdania, że zasadę pluralizmu w sposób wystarczający zapewnia zróżnicowana oferta programowa audycji muzycznych, a fakt nieumieszczenia na multiplexie telewizji katolickiej nie narusza tej zasady.

³ P. Stęпка, *Unia Europejska względem zjawiska koncentracji własności mediów*, „Studia Europejskie” (2007) 3, s. 82.

każdy z wymienionych aspektów zasługuje na obszerną monografię, niesie bowiem z sobą wiele różnorodnych treści. Jednakże autor, będąc z wykształcenia politologiem, skupił się na aspekcie politycznym i konsekwentnie zaprezentował go czytelnikowi w swojej publikacji, zarówno w rozdziale drugim, mówiąc o rozwiązaniach instytucjonalnych w dziedzinie ochrony pluralizmu w mediach w wymiarze europejskim, jak i w rozdziale trzecim, najobszerniejszym, poświęconym polityce medialnej Włoch na rzecz ochrony pluralizmu. W efekcie uzyskaliśmy cenne studium politologiczne włoskiego pluralizmu medialnego, przedstawione na szerszym tle pluralizmu europejskiego, zaprezentowanego w drodze porównania wybranych systemów i modelowych rozwiązań. Znalazły się tu także uwagi dotyczące modelu polityki publicznej na rzecz promowania pluralizmu medialnego, realizowanego w Polsce⁴.

Włoska polityka na rzecz ochrony pluralizmu mediów spotkała się z krytyką Parlamentu Europejskiego; z recenzowanej książki czytelnik dowie się, co było tego powodem oraz jakie błędy popełniono zarówno w procesie legislacyjnym, jak i w działalności politycznej. Autor słusznie dostrzega, że pluralizm medialny jest gwarantem demokracji jedynie wówczas, gdy znajduje swoje urzeczywistnienie w praktyce działania politycznego. Zapoznając nas z włoską polityką medialną, autor nie szczędzi uwag krytycznych odnośnie do opiniotwórczego charakteru prasy włoskiej, jej stronniczości, upartyjnienia, braku obiektywizmu. Krytycznie relacjonuje także konsekwencje duopolu mediów audiowizualnych (istnienie mediów publicznych obok prywatnego koncernu Silvio Berlusconi), który po wygraniu przez Forza Italia wyborów doprowadził do odrodzenia się monopolu partyjno-państwowego w eterze. Wypada zauważyć, że podobna sytuacja może wystąpić w każdym kraju, gdyż niezależność środowiska dziennikarskiego w zakresie przekazywania różnorodnych opinii, także krytycznych względem rządzących, zależy przede wszystkim od mechanizmów i wzajemnych relacji między światem mediów a polityką.

Sądzę, że książka Macieja Miżejewskiego, napisana interesująco i z polotem, może stać się cennym nabytkiem każdej politologicznej lub medioznawczej biblioteki. Będzie interesująca także dla prawników, poszerzając ich prawnoporównawczą wiedzę o historii zmagania legislacyjnych w obronie włoskiego pluralizmu medialnego.

⁴ Chodzi tu m.in. o dokument KRRiTV *Strategia państwa polskiego w dziedzinie mediów elektronicznych na lata 2005–2020*, Warszawa 2005, http://www.krrit.gov.pl/Data/Files/_public/pliki/publikacje/strategie/strategia_050826.pdf (20.11.2014).